

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Slovenske posojilnice l. 1889.

Slovenskih posojilnic je bilo v prošlem letu 35, in sicer 15 na Štajerskem, 10 na Kranjskem, 2 na Primorskem, 8 na Koroškem (tukaj se jih je letos še več osnovalo). Od vseh je bilo 24 posojilnic z neomejeno, 11 z omejeno zavezo. (Pri neomejeni zavezi so društveniki z vsem svojim premoženjem porok pri zavodu, pri posojilnicah z omejeno zavezo pa prevzamejo le za dvakratni znesek svojega deleža poroštvo.) Na Štajerskem imajo vse posojilnice razven ene (mariborske) neomejeno zavezo, na Kranjskem samo 4 (Ljubljanska okolica, Metlika, Črnomelj, Krško), na Primorskem 1 (Koper), na Koroškem vse, razen 2 (Sv. Jakob v Rožni dolini, Bekštajnska v Ločah). Pogostoma se preosnuje posojilnica z omejeno zavezo v posojilnico z neomejeno zavezo, ker daje slednja hranilničarjem večjo varnost, ker uživajo ti zavodi, osnovani na širši podlagi, večji up ali kredit in dajo večjo varnost. Tako se je bralo, da je postojinska posojilnica v tem smislu svoja pravila preuredila.

Od vseh posojilnic je najstarejše „obrtnijsko

pomožno društvo“ v Ljubljani, ki pa ni zamenjati z drugim društvom enakega imena, katero ni denarni zavod. To društvo vže posluje 34 let. Od pravih posojilnic (s tem imenom in namenom) je pa najstarejša ljutomerska, ki vže 18 let posluje. Potem sledé gledé starosti: Sv. Jakob v Rožni dolini (17 l.), Šoštanj (16 l.), Mozirje (15 l.), Ormož (14 l.), Metlika (14 l.) itd. Še le l. 1889 so začele poslovati posojilnice: Marenberg, Ribnica, Djekše, Šmihel, Glinje (slednje tri na Koroškem) in Celovec.

Leta 1890 pa je osnoval s pomočjo kmetov iz okolice posojilnico v Vitanji na Štajarskem ondodni domoljubni župnik Žičkar, in pred malim časom so osnovali posojilnico tudi v Kamniku.

Poglavitni in najboljši namen posojilnic je pač ta, da denar posojujejo, kar sicer vže samo ime teh zavodov pové. Vsaj vé slehern, da pride skoro vsak človek kdaj v take stiske, ko mora denar na posodo jemati. Kje ga naj vzame? Pri prijateljih in znancih ga mu je težko iskati, ker je baš na svetu tako malo prijateljev, ki radi v zadregi človeku pomagajo. Pri svojih nasprotnikih pri nemškutarjih naj Slovenec ne išče pomoči;

PODLISTEK.

Fonograf, Grafonon in gramofon.

(Spisal Alfons Ob'ak.)

Naj tudi „Dol. Nov.“ nekoliko spregovorijo o najnovejši in najznamenitejši iznajdbi, o „Fonografu“, kateri se vredno pridružuje ostalim velikanskim svetovnim iznajdbam tega stoletja: paru, brzojavu, fotografiji in po teh izvirajočih posrednih iznajdb. Kaj pa je „fonograf“ ali grafonon ali gramofon? To je kaka dva in pol čevlja dolga, dva čevlja široka in kaki poldrugi čevlj visoka priprava ali stroj, katera vse glasove ali besede na valce ali kovinaste plošče upodobi, da jih pozneje poljubnokrat zopet istoglasno oddaja; da toraj vsaki glas prav tako ohrani, kakor fotograf človeško podobo, in vsaki vsprejeti glas poljubnokrat ponovi in razmnoži, kakor fotograf podobo.

Sredstvo, da je mogoče glasove ohraniti, da se jih pozneje poljubnokrat prav enako izglasi,

iznašel je prvi pred kakimi dvanajstimi leti slavni iznajditelj Tomaž Alwa Edison v Newyorku v Ameriki. Ker je bila pa tedanja priprava še nedoveršena, še tako rekoč v povojih, se tudi svet za njo ni mnogo zanimal, Edisona je pa vendar, poleg še mnogih drugih njegovih iznajdb, med učenim svetom slavnega storila. Od tistega časa pa do vlanske svetovne razstave v Parizu ni bilo od te velevažne iznajdbe skoraj prav nič slišati, kakor da bi se hotelo leta 1889 svet hipoma iznenaditi na enkrat z tremi skoraj doveršenimi pripravami treh različnih ameriških izumiteljev, od katerih prvi Edison je svojo pripravo „Phonograph“, drugi Feintner „Graphophon“ in tretji, neki v Ameriki bivajoči Nemeč, imenom Berliner „Gramophon“ imenoval. Konstrukcija teh treh strojev, enega od drugega, kakor tudi čistost opošanega glasu se ne loči mnogo, tako imajo tudi vsi trije stroji to enakost, da prouzroča glas po svoji moči in finosti skozi rog na mrenico, na

pri oderuhih, ki terjajo visoke obresti, utegne se mu še slabše goditi. Če vže mora slovenski kmet seči po posojilu, išče naj ga pri domačih denarnicah, pri posojilnicah.

Slovenske posojilnice so lani vsestransko napredovale. Strankam, največ le svojim družabnikom, so vse slovenske posojilnice lani posodile: čez 3 milijone 600 tisoč gld. in sicer so v posojilih imele posojilnice štajerske: 2,304.000 gld., kranjske 978.000 gld., primorske 89.000 gld., koroške 261.000 gld. Največ je v tej zadevi storila celjska posojilnica, ki je imela 525.437 (torej čez pol milijona) v posojilih, za njo pa mariborska z 442.603 gld. posojil, potem ptujska itd.

Drug ne manj važen namen posojilnic je ta, da ljudje pri njih svoje prihranjene novce na obresti nalagajo, da jim ni treba pri nemških zavodih shranjevati jih, zlasti če se nočejo poslužiti enako hvalevrednih poštnih hranilnic. Kdor pristopi kakor ud h kaki posojilnici, mora vže vložiti gotovo svoto, večjo ali manjšo, ki pa mu tudi donaša obresti. Ob enem je ta denar navadno trdno naložen in se ne more tako hitro porabiti, kajti od posojilnic se z vložnim deležem navadno le enkrat v letu odstopiti more. L. 1889 je bilo pri vseh slovenskih posojilnicah 18.623 udov, ki so imeli za 356.368 gld. deležev vplačanih, in sicer 181.791 gold. na Štajerskem, 73.633 gld. na Koroškem, 85.834 gld. na Kranjskem, na Primorskem pa 15.110 gld.

Koliko posla imajo vže slovenske posojilnice, to kaže njih denarni promet, t. j. dohodki in stroški skupaj. Vse slovenske posojilnice so imele l. 1889 denarnega prometa 7,910 076 gld. in sicer:

štajerske . . .	4,310.526 gld.
koroške . . .	536.825 „

kranjske . . .	2,954.469 gld.
primorske . . .	108.256 „

Največ prometa je izkazala celjska, potem metliška, mariborska, ptujska posojilnica itd. Najmanjši denarni promet, ki ga je slovenska posojilnica izkazala, iznaša 4240 gld.

Tudi neudje slovenskih posojilnic so se s hranilnimi vlogami lepo vdeleževali pri slovenskih posojilnicah, kajti velika so števila vložnih kapitalov. Tako n. pr. je v mariborski posojilnici bilo vložnih blizo 480 tisoč glavnice, v celjski pa 478.000 gld.; mariborska posojilnica dobiva baje več denarja v shrambo, kakor ga posoditi more, kar je veselo znamenje. Vse hranilne vloge slovenskih posojilnic so znašale 3,136.000 gld. Od teh dajejo posojilnice navadno 5% obresti; nekatere 4½% le 5 po 4%. Obresti, katere so posojilnice od posojil jemale, niso bile velike. Če pomislimo, da je veliko kapitalistov (od oderuhov še govoriti nočemo), ki jemljó proti vknjižbi 10% obresti, moramo obresti posojilnic nizke imenovati, kajti dve posojilnici jemljete samo 5%, sedem jih jemlje po 5½%, druge 6%, štiri po 7% in samo ena (neudom) 8%. — Pri posojilnicah je kaj veliko posla s pisarenjem, računanjem, s strankami itd. Vse to opravljajo domoljubi večinoma brezplačno. O tem se prepričamo, ako pregledujemo, kakošne upravne stroške so imele posojilnice. Najmanjša slovenska posojilnica n. pr. ni imela nič stroškov, ena posojilnica je imela le 25 gld., ena 27 gld., ena 33 gld., ena 35 gld. stroškov itd. Najmočnejša posojilnica, ki je imela več kakor milijon gold. prometa, je le 2300 gld. stroškov izkazala. Na ta varčen način je mogoče, da prihranjena zaloga posameznih posojilnic narašča od leta do leta, da ima n. pr. celjska poso-

katero je fina igla priterjena, nekako tresenje, med tem, ko igla na vedno verteče in premikajoče valce ali pa železne plošice, prevlečene prav na tenko z neko voščeno zmesjo, svoje zarezice napravlja; tako potem ti stroji zopet po istih zarezicah, igli, mrenici in rogu ali kaučukovih cevih glasove oddajajo.

Na pariškej razstavi v letu 1889 je bil, akoravno se vsi trije stroji gledé dobrote, čistosti glasu in trdnosti dela mnogo ne razlikujejo, Edisonov „Phonograph“ kakor najdoveršenejši priznan in naj zadostuje za znamenitost te iznajdbe opazka, da so bili ti skoraj povsem doveršeni trije stroji za oponašanje glasú od zbranih razsojevalcev kot najznamenitejša izmed tisučero razstavljenih drugih iznajdb na Pariškej razstavi enoglasno priznani.

Ni potreba „Dol. Nov.“ posebno naglašati velikansko važnost, bodočnost in premembe, katere bode ta priprava za ohranjenje in ponavljanje glasu po vesoljnem svetu prouzročila, naj bode danes le

omenjeno, da bode mogoče s to pripravo poznejšim rodovom v prvotnem glasu slušati pogovore, predavanja in petje svojih pradedov; da je le še vprašanje časa, ko se bode rabil fonograf pri sodnji, se pevci v raznih glasovih s fonografom poučevali, ko se bodejo predavanja umetnikov, učenjakov in učiteljev na višjih, srednjih in drugih šolah le fonografovala in si bode tako vsakdo lahko strokovni pouk v svoji sobi brez vsacega učitelja, tako tudi višjo šolo z predavanji ustanovil; poučna, zgodovinska, verska, zabavna ali smešna predavanja, petje, pridige, godbo posameznih ali skupnih instrumentov itd. v svoji sobi brez ljudi in priprav z malim fonografom v pouk in kratek čas poljubnokrat privoščil. Le vprašanje časa je še, ko bode fonograf otroke govoriti in moliti učil; ko bode v oddaljenih podružnicah fonograf na prižnici g. duhovnika, na koru pa organista in pevce verlo namestoval, na koncertih, v gledališčih in pri plesu godce, v družbi pa

jilnica 24.000 gold. take zaloge, skoro toliko mariborska. namreč 20.000 gold., ljutomerska 13.000 gold., ptujska 14.000 gold., vrhniška 11.000 gld. Od dobička, ki ga delajo posojilnice, daruje se od leta do leta kaj v dobrodelne in narodne namene.

O slovenskih posojilnicah so izumili lep pregovor, ki se glasi: „Vsaka slovenska posojilnica je narodna trdnjava“. Vže z ozirom na ta pregovor morali bi Slovenci še vse več posojilnic imeti. Po izkušnji se smé reči, da bi v slehernem sodnijskem okraju na Slovenskem morala biti posojilnica. Iz velevažnih vzrokov se namreč ne svetuje, da bi posojilnica svoj delokrog čez mejo sodnijskega okraja razširila. Koliko je pa še sodnijskih okrajev na Slovenskem, ki so brez posojilnic! Res je, v začetku je veliko truda, da se posojilnica osnuje. Dotičnim domoljubom, ki se tega dela lotijo, treba je od začetka v žep seči in veliko delati, govoriti, pisariti in prigovarjati. Eno leto, tudi dve leti in več bojevati se jim je z raznimi neprilikami. Pozneje pa imajo prijetno zavest, da so potreben zavod v življenje obudili, pa tudi zavod, ki jih za delo vsaj nekoliko odškoduje. Na vse zadnje se namreč pri previdno vodjenih posojilnicah ne vresniči pregovor: „Kdor dela brez naročila, ne dobi plačila“. L.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V Ljubljani se bode s pomočjo znane Gorjupove ustanove napravila prva dekliška meščanska šola s slovenskim učnim jezikom. — Shode svojih volilcev sta bila sklicala slovenska poslanca dr. Ferjančič in kanonik Klun, prvi v Il. Bistrice, Idrijo in Planino, drugi v Loški potok.

šaljivce namestoval, g. dijakom spise in nauke iz knjig toliko časa in tolikokrat ponavljal, da se bodejo za v šolo na pamet priučili itd. itd. itd.

Tekoče leto je pa Ed. Berliner njegov „gramophon“ baje toliko izboljšal, da neki v vsakem oziru daleč Edisonov fonograf prekosi, in ga priprosto, ob enem pa tako terdno sestavi, da ga bode mogoče vedno rabiti, za primerno nizko ceno dobiti in ga tako tudi v širše kroge upeljati.

(Opomba vredništva.) Da bode pa cenjenim bralcem „Dol. Nov.“ znano, kje bode Berlinerjev fonograf videti in kupiti, naznanjamo, da naš rojak g. Alf. Oblak, trgovec v Novem mestu v malo dnevih dobi prvi gramofon ali Berlinerjev fonograf v Avstriji, da bode prevzel on samoprodajo gramofona za vse južnoavstrijske in ogerske pokrajine, in v ta namen po teh krajih potoval, stroj razstavljal in na njegga naročila sprejemal.

Na **Štajarskem** so imeli Slovenci velik narodni praznik v Celji 7. t. m., ko je bil novo ustanovljeni „Celjski Sokol“ napravil prvo svojo slavnost, ki je bila velikanska. Udeležili so se je Slovenci in Hrvati. — V Savinjski dolini je imel poslanec M. Vošnjak obilno obiskovani shod svojih volilcev.

Na **Goriškem** je bil izvoljen v tolminskem okraju zopet dr. Anton Gregorčič, ki se je bil lani radi nesloge s svojimi tovariši odpovedal deželnemu poslanstvu. Ker je pa mož v resnici delaven in zaslužen, zato mu je narod z nova izkazal svoje zaupanje. — Tukaj utegne nastati velikanski razkol med prijatelji poslanca dr. J. Tonkli-ja in njegovimi nasprotniki, kar utegne vsem škodovati.

V **Trstu** je počilo zadnje dni avgusta toliko petard, da je začelo to vže Italijane skrbeti, kaj poreče naša vlada, zoper katero hočejo s petardami svojo nevoljo in svojo hudobijo kazati. Najhujše je to, ko je zlodejce težko v pest dobiti; vendar so pa zadnje dni vjeli dva teh zavratnih ljudi in sicer 17 letnega pobalina in necega družega lopova. — Vlada je lahonskim Tržačanom zdaj še njih politiško društvo razpustila. Predobro se godi našim Lahom, zato škilijo čez lužo (t. j. čez morje) v Italijo.

V **Istri** je pri mestnih dopolnilnih volitvah v deželni zbor zmagal jeden Slovan in jeden Italijan; da je prodrli Slovan, jezé se Italijani na vse kriplje, in pravijo, da ga deželni zbor ne bo potrdil.

V severnih deželah, ob Donavi in Vel-tavi so bile prve dni tega meseca velikanske povodnji, ki so provzročile v **Pragi** neizmerno škodo, porušili so se mostovi in hiše. Znameniti zgodovinski most, raz katerega so sv. Janeza Nep. v Moldovo vrgli je tudi porušen. Veliko ljudi je potonilo. Beda je velika. Po vsej Češki so se jeli nabirati milodari. Presvitli cesar je več tisoč gold. daroval ponesrečenim; tudi drugi češki bogataši so znamenite svote darovali. Država je prihitela z dvema milijonoma na pomoč in sicer Češki, Gorenje- in Dolenje-Avstriji, Voralberški in Tirolski. Voda je pričela 9. t. m. upadati.

V **Opavi**, glavnem, zelo ponemčenem mestu Silezije, gibajo se Slovani vendar vedno bolj in bolj. Ustanovili so ondi zdaj „Sokola“ kakor v Celji ter bili tudi tam od Nemcev pri slavnostnem sprevedu napadeni s palicami, dežniki in celo železnimi drogovi. Gorjé Slovanom, ako bi oni kaj enacega storili! Vsaj židovsko-nemški časopisi vže kričé, ako se kak Nemec le po strani pogleda.

Slovaki na Ogerskem so odprli vže svoj „Narodni dom“. Kaj pa mi Slovenci?

Letos bode po vsej Avstriji zopet **ljudsko štetje**, kakor pred 10 leti. Slovenci moramo pa-

ziti, da se ne bodo naši ljudje dali za Nemce zapisati, kakor se je pred 10 leti izjavilo v Novem mestu eno četrtno vseh stanovalcev, da nemški med seboj občujejo. Kaj še! Ko ne bi slovenski z nami in z našimi govorili, ne bi tod kruha iskali in tudi ne spolnovali dolžnosti, kakor jo dandanes morajo!

Škof **Strossmayr** v Dijakovaru je praznoval štiridesetletnico, odkar je posvečen v škofa. Bog naj živi največjega jugoslovanskega dobrotnika mnogo let!

Na **Dunaji** je bil velik shod obrtnikov. — Pri volitvi v deželni zbor bode voljenih tudi nekaj konservativcev in pravih ljudskih prijateljev.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Nemškem** v Koblencu so imeli katoličani velik shod.

V **Italiji** bi sedanja vlada pravice papeževe rada še bolj skrčila. Vlada je razpustila vsa društva, katera so zoper Avstrijo ruvala, v nekem takem društvu našla je tudi štiri bombe.

Med **Francosko** in **Italijo** niso odnošaji posebno ljubeznjivi in prijateljski.

Na **Španskem** imajo nove ministre, ki bodo pa po istih stopinjah hodili, kakor prejšnji.

Piše se nam:

Iz Suhorja. — Dobro leto je preteklo, odkar je sprožil na leci naš velečastiti g. župnik **Martin Tomc** krasno misel, da bi se naši farni cerkvi, ki ima tako romantično lego, in je s svojima dvema stolpoma pravi kinč celemu okraju, napravil veliki zvon, ker smo dosihmal imeli samo tri. Spodbudljive župnikove besede našle so odmev v sercu udanih mu faranov. Nekoliko časa potem poprijel se je naš občinski zastop, v katerem je tudi č. g. župnik, te važne stvari, in sklepu, da se omisli veliki zvon, sledili so kmalu doneski vsih faranov in znana livarna g. **Alberta Samassa** v Ljubljani izdelala je zvon v našo občno zadovoljnost. Zvon tehta 1328 kilogramov, ima popolnoma harmonični glas es k starim zvonovom as, c, es, in stane 2146 gold. V petek, dne 29. m. m. je **Ive Prus** iz Kermačine pripeljal novi zvon čez Gorjance, in lepo je bilo videti, kako se je zanjanimalo mlado in staro, kako so od vseh strani hiteli mu nasproti. Pri podružnici sv. Vida na Jugorju v začetku fare oznani močni strel in lepo ubrano zvonjenje, da se zvon bliža Suhorju. Nekoliko korakov od domače cerkve ga je č. g. župnik in velika množica ljudstva pričakovala. In ko je zvon do tukaj dospel, so ga g. župnik z blagoslovljeno vodo pokropili in med lepo obranim zvonjenjem, močnim streljanjem in petjem pesmi:

„Ko dan se zaznava“ sprejmi do farne cerkve. Drugi dan se je zvon srečno potegnil v zvonik. Vse to delo, kakor tudi druge priprave v zvoniku je prav mojstersko vodil tukaj znani bistrourni **Valentin iz Krupe**, kateri je pri takih in enakih nevarnih delih pravi mojster in vse hvale in priporočjenja vreden. Spravil je že 12 zvonov, brez najmanjše nesreče na svoje mesto, med temi tudi **Semičkega** velikana. V nedeljo dne 7. t. m. pa je bil novi zvon slovesno vmesten. Že pri rani službi božji je domači g. župnik v lepi besedi faranom razlagal pomen tega slavnega dne, veliko sv. mašo z asistenco pa je služil prečastni **Šemički g. dekan**, ter imel tudi temu dnevu primeren govor, **Suhorskim** faranom bode ostala ta slovesnost gotovo v dolgem spominu, da bi le tudi nikoli ne pozabili prelepih in spodbudljivih besed, katere so čuli ta dan od zgorej omenjenih č. g. govornikov. K.

Iz Belokrajne. — Dne 27. julija t. l. daroval je častiti g. **Martin Nemanč** v farni cerkvi v Metliki prvo sv. mašo — Pridigoval je naš rojak č. g. **Žlogar** župnik na gradu v Ljubljani. Govor bil je izboren.

Po sv. maši podali smo se slavljenci z g. novomašnikom okrepčaje se v proštiji na novomašnikov dom v Želebelj.

Tu zbralo se nas je nad 130 gostov — deloma č. g. duhovnikov deloma druge gospode ter njegove žlahte. — Da se ni napitnic in govorov manjkalo se lahko misli. — Starosta bil je g. **Navratil** — namestnik pa izvrstni govornik g. župnik **Abodič**. — **Želebelj**. — **Božjakovo**, — kakor tudi vasi **Rosalnice** v **Radoviči** skozi katere se je novomašnik peljal, bile so z slavoloki s primernimi napismi ter trobojnicami okrašene.

Ljudsko veselje bilo je nepopisno, ker v naši občini ni bilo Bog zna od kdaj nove maše. Gostje razšli smo se kasno — proti polnoči — nekateri na svidanje drugi dan, prav zadovoljni.

Ker g. novomašnik še ni dekretiran častitamo dotičnemu g. župniku i fari, kajti prepričani smo, da bodo zadovoljni. — Ob enem bodi dostavljeno da je naš obče spoštovani i vrlo priljubljeni kapelan č. g. **Pavlič** prestavljen, v **Boštanj**. Častitamo **Boštancem** Radi suše imeli bomo letos malo kruha — a še manj pa vina.

Proščenje pri **Treh Farah** (24. avgusta) bilo je živahno obiskano, kar se lahko iz tega sklepa, da se je zaklalo i pojedlo 101 glav jancev. — Hvale vredno pri tem je to, da se je ljudstvo uže pred 10 uro na večer podalo na svoj dom, — kar ni bila navada. X.

Od sv. Duha nad Krškim. — Drage „Dol. Nov.“! Vsprejmite v svoje predaie nekaj vrstic iz tukajšne okolice, ker se tako redkokedaj čuje o tem kraju, kakor bi bil ta kraj popolno osamljen

in pozabljen od vsega človeštva, čeravno je v sredini „Dolenjske.“ Nas se preveč prezira tam kjer bi se dalo nam pomagati. Moj namen je, nekoliko spregovoriti o poštinih postajah. Pred dvema leti smo tukaj vložili prošnjo na c. kr. višji poštni in telegraf. urad v Trstu, naj bi blagovolil ustanoviti malo poštno postajo pri nas, ktera bi imela zvezo s Krškim, in sicer tako, da bi vsaj trikrat na teden redno prinašal in odnašal poštni pot, kar je za to okolico, ki ni ravno tako mala. Tukaj je sedež župnega urada in tudi enorazredna ljud. šola (do sedaj za silo, pa bode v kratkem postala javna šola). Župnija, obsega 21 vasi in ima 1600 stanovalcev. Zraven bi se pa združilo še 11 bližnjih vasi z 900 stanovalci, tako da bi znašalo število vasi 32, in stanovalcev 2500. Promet bil bi tedaj zadosti velik, ker je tu središče za vinsko, živinsko in drugo kupčija. Ako bi bila tukaj poštna postaja, bi se kupčija še bolj povzdignila ter promet še bolj pospešil. Ali žali bog, da je c. kr. višje poštno ravnateljstvo v Trstu prošnjo zavrglo, da je promet zelo majhen in, da je župnijska občina le samo eno uro od bližnje poštne postaje oddaljena. Pa to ni povsem tako.

Župnija Sv. Duh v Velikem Trnu ima že sedaj in od nekdaj zvezo s Krško poštno postajo. Daljava pa meri od sv. Duha do Krškega 15 kilomet. Omeniti pa je, da, ako se je dovolila poštna postaja v Leskovci, ki je od Krškega le 5 do 6 kilometrov oddaljena, istotako na Bučki, ki ima ravno toliko daljave do bližnje postaje, toraj bi se daljava s tukajšnjo poštno zvezo nikakor ne smela za vzrok jemati. Kar se pa prometa tiče, menim, da ga tudi teh dveh že omenjenih postajah ni preveč, kajti tudi občinska župnija sv. Duha ima vedno dosti poslovati z raznimi uradi v Krškem, kakor z občinskimi in drugim c. kr. uradi. S tem je dosti navedeno, kako potrebno bilo bi tudi tukaj ustanoviti poštne postaje, vsaj tako, kakor se je že prosilo. Konečno naj omenimo, da je tukaj letina dosti povoljna, a da je že predolgo trajajoča suša zdatno škodo povzročila po vinogradih pa tudi na poljskih pridelkih.

Iz Hinj. — 19 avg., ko je bil ravno somenj na Zvirčih, udaril je z babico (orodje na katerem koso klepljemo) neki Dobropoljec Josipa Skufco iz Zvirč tako po glavi, da se je takoj zgrudil in čez tri dni umrl. Dobropoljec je bil naprošen od Martina Tekavčiča iz Zvirč. Sodnija je obadva prijela.

25. avg. je vsi v župniji t-ko vihar razsajal, da je skoraj vsakemu poslopju odnesel nekaj strehe. Na Visejcu je celo dva kozolca prevrnil. Sadje je nezrelo potrgal in razmetal po vrteh. Celo hrast je pri tleh odlomil ter ga vrgel daleč proč. Koruzo in proso je potlačil; kar pa je bilo prosa tistega dne nažetega, razmetal je po njivah. Temu

viharju, ki je trajal celo uro, sledilo je nekaj dežja, katerega se pa suha zemlja ni navžila. Da-si je letna prav dobro kazala, bode najbrž lakota. Vodo moramo tudi že voziti. Da bi vsaj Bog uslišal molitve ubogega zemljana!

Iz Vrhnik. — († Fr. Kotnik.) Na Veliki Šmaren dopoldne med službo božjo zdihtil je preblagi dobrotnik g. Fr. Kotnik svojo dušo; to naznanil nam je mrtvaški zvon; vsakdo je zdihtil „Bog mu daj večni mir in pokoj.“

G. Fr. Kotnik rodil se je leta 1828 v Vrdu pri Vrhniku. Že v njegovih mladih letih pokazal je, da je jako nadarjen. Spoznalo je ljudstvo že v njegovi mladosti, da v tem dečku biva srce ne le zase ampak tudi za druge sosebno pa za reveže in ubožce. Po dokončanih šolah v Ljubljani moral je svoj um na Dunaji bistrili, kar ga je vedno mikalo in vleklo. V tem času umrl mu je oče na njegovem še majhnem in priprostem posestvu. Zapustil je toraj Dunaj in šole, ter doma prevzel domačijo. Jako trdo mu je šlo z začetka, pa pogum ga ni zapustil in misel, kako bi koristil svojim vaščanom in pomagal revežu trpinu. Ni je zamudil priložnosti, storiti prid bližnjemu. V kratkih letih napravil si je tovarno za parkete pa le z pomočjo svojega še mladega kolarja. Tu jih moči, kakor so dandanašni po tovarnah ni rabil vsak stroj izumil je sam in kmalu napravil si lepo urejeno tovarno, v kateri je blagi mož vsaki dan do 70 ljudi z dobro plačo preskrboval. Pred nekimi leti so mu davek pri opekarni (v kateri se vsaki dan tudi do 60 ljudi preživijo) in parketni tovarni tako zvišali, da bi bil mož primoran vse zapreti in čez 100 ubozih rodbin brez kruha pustiti; — to je njegovo blago srce težilo in trudil se je, da je le revežem kruh ohranil ter sprosil na višjih krajih znižanje davka.

Njegovo življenje bilo je jako zgledno. Ni je bilo nedelje, da bi njega ne videli ob 10 uri dopoldne k službi božji iti; ako v bolezni ni mogel v cerkv ni sprejel med sv. mašo nikogar; rekel je le: „zdaj se daruje sv. opravilo nimam časa.“

Revežem in bolnikom pomagal je jako veliko v svojem življenju a vsikrat tako, da ni vedela levica, kar je dala desnica; in tudi v njegovi oporoki spominjal se je mnogih, tako da je samo za reveže, cerkve in dobrodelne namene podaril nad 6 000 gld. Res, velika pomoč! Bog mu daj plačilo! Ni se samo za prid domačega kraja potegoval; za dolenjsko železnico se je potegoval do zadnjega, akoravno on sam na Dolenjskim ni imel nič posestva. Jako lepo je svoje prijatelje z Dolenjskega pri vsaki priložnosti nagovarjal in pot kazal, kako naj se stanje vsacega ljudstva zboljšava. Ostal bo blagi dobrotnik, kateri zdaj svoje plačilo pri Bogu uživa, v večnem spominu!

Domače vesti.

(Premembe pri uradnikih.) Gosp. c. kr. sodni pristav R. Pollack je premeščen v Trebnje, od koder gre g. dr. G. Smolej v Maribor. Gosp. avskultant K. Grebenc je postal sodni pristav v Črnomlju.

(Premembe pri gg. profesorjih.) Gospod vodja tuk. gimnazije Andrej Senekovič je imenovan ravnateljem višje gimnazije v Ljubljani, na njegovo mesto pride g. prof. dr. Fran Detela iz Dunajskega Novega mesta; nadalje se ločita od naše gimnazije gg. profesorja: Josip Sturm na Dunaj in Fran Brežnik v Ljubljano; na mestu nju pa pridejo sem gg. prof.: Ivan Franke, Fran Novak in Jan Fon iz Ljubljane. Novoustanovljeni drugi gimnaziji v Ljubljani imenovan je ravnateljem dosedanji vodja gimnazije v Kranji g. Wiethaler.

(G. notar Mikl. Lenček) je premeščen iz Vel. Lašič v Škofjo Loko.

(Premembe pri učiteljstvu.) Gospodičina M. Kočevnar, učiteljica v Begunjah pri Cerknici, je dobila službo v Radečah.

(V Novo Mesto) dospel je višji nadzornik državnih železnic g. Storch ter je popraševal o bodočem prometu dolenjske železnice. Obiskal bode baje večje kraje na Dolenjskem v to svrhu. Upati je, da bode strokovnjak priporočal dolgo zaželeno železnico na višjem mestu ter pospeševal, da se bode vendar enkrat pričela graditi.

(V slovo) odhajajočemu g. ravnatelju Andr. Senekoviču, bivšemu predsedniku tuk. čitalnice in pospeševalcu narodnih društev; g. prof. J. Sturm, predsedniku pevskega društva, ljubljencu vseh narodnih društev in meščanskih krogov, ter g. Fr. Brežniku, marljivemu članu narodnih društev, priredila so narodna društva sijajen banket, katerega se je udeležilo nad 80 odličnih osob. Nazdravljalo se je tem v istini zaslužnim možem posebno ljubeznjivo. Novo mesto in v obče Dolenjska izgubi v teh gg. požrtvovalne, delavne in ne lahko nadomestujoče moči.

(Cesto pri Novem mestu), in sicer v kapitljskem k'lacu, pri Žabji vasi, ter pri Ratežu pridno prelagajo. Klanci do Št. Jarneja bodo torej kmalo vsi odstranjeni.

(Rimske najdbe.) Na novejši cesti, katere se prelaga čez kapitljski klanec, zadeli so za tuk. pokopališčem tik kozolca g. Skaberne-ta na rimske grobove. Žalibog, da so prve najdbe t. j. vrče, v katere so Rimljani pepel devali in med kamenite plošče zagreblji, nevedni delavci pokončali meneč, da je nič vredna šara. Sedaj se pa pazljivo odkopujejo grobovi, pod vodstvom iz Ljubljane prišlega gosp. Šulca, v katerih so se našli lični vrči, nekaj kovanega denara, igel in

drugih stvari. Pričakovati je, da bodo starinoslovci pozvedeli od katere dōbe so ti grobovi in kaka naselbina ali postaja je tu bila.

(Šolske novice.) G. Andr. Praprotnik, vrl ljudskošolski ravnatelj in slovenski pisatelj v Ljubljani ter priznani voditelj slovenskega učiteljstva, stopil je letos v pokoj. — Gospodič. J. Donati je premeščena iz Radeč v Mokronog.

(V Kostanjevici) bo 27 t. m. licitacija muricodelskih bikov po c. k. kmetijski družbi kranjski kupljenih. — 29. pa bo premovanje v Št. Vidu pri Zatičini.

(Zopet potrjena skušnja s krompirjem.) Gospodinja nam piše: Dobila sem od kmetijske družbe prav dober semenjski krompir. Nekaj sem ga posadila v nepognojeno zemljo, ta se je kaj dobro obnesel; nekaj sem ga pa djala v pognojeno dobro vrtno zemljo. Ta mi je šel pa ves v cimo, v zelje; gomoljev pa ni kar nič v zemlji imel.

(Varujte tiče.) Prijatelj nam je pravil: Letos sem imel toliko ptičkov, ker sem jim tudi po zimi vrgel včasih drobtinico, na svojem vrtu, da ni blo kar nič gosenic, vse so ptički pobrali; menda jim je na zadnje še zmanjkovalo mrčesa.

(Zrelo grozdje) necepljenih ameriških trt, iz državne trtnice pri Kostanjevici, smo že prve dni septembra pokušali. Bilo je dokaj dobro.

(Na Vidmu pri Krškem) so imeli oo. lazaristje iz Celja teden dni sv. misijon, katerega se je ljudstvo zelo udeleževalo.

(Iz Adlešič ob Kolpi) se nam poroča, da je 5. in 12. avg. toča po okolici zelo poškodovala pridelke. Nekaj dni potem je požar vničil 11 hiš v selu Rosopajniku. Zgorel je tudi dve leti stari otrok — V Kolpi se je vtopil 11 let stari pastir, ki se je šel voziti. Kar je toča pustila, pa žuga uničiti huda suša.

(„Sokolska“ slavnost v Celji,) o kateri smo v zadnjem listu poročali, vršila se je kljub silnemu naporu celjskega mestnega zastopa sijajno. Došli so gosti iz raznih pokrajin slovenskih, le Čehov ni bilo, katere je povodenj zadrževala. „Sokolov“ je bilo okoli 200, obilo dam slovenskih in hrvatskih, ter narodne inteligence je bilo zastopane. Vse točke sporeda so se vršile v občo zadovoljnost. — Omenjati pa moramo, da je najeta celjska svojat posamezne k počitku idoče „Sokole“ napadala na neolikani način.

Razne vesti.

(Cesar-boter.) — Kmetu blizu Przemisla v Galiciji rodil se je sin na cesarjev rojstni dan. Kmet obrnil se je brzojavno na cesarja, da bi bil boter njegovemu otroku. Drugi dan došla je brzojavna nakaznica za 100 gld. in okrajni glavar dobil je ukaz, zastopati cesarja pri krstu.

Loterijske srečke.

Gradec	30. avgusta	52	25	83	19	32
Trst	6. septembra	31	28	34	66	2

ZAHVALA.

6. septembra zvečer so naš iskrenoljubljeni soprog in oče, spoštovani

Florijan Klemenčič,

posestnik na kapiteljskem marofu,

naglo in nepričakovano v Bogu zaspali. Vsem spoštovanim našim sorodnikom, sosedom in prijateljem se za njih toplo sočutje in prijazno pomoč ob tej naši nesreči, ter za obilo spremstvo na oddaljeno Prečinsko pokopališče, posebno še našemu č. gosp. župniku toplo zahvaljujemo.

Beršlin, 12. septembra 1890.

[178]

Žalujoči ostali.

V Sevnem pri Bajnofu šte. 7

je do

50 vedrov novega vina

po 7 gld. naprodaj. [180—1]

V hiši št. 211 v Novem mestu

se odda z 1. decembrom t. l.

stanovanje

z 4 sobami, kuhinja, kuhinjska shramba, klet, dervarnica itd. [179—1]

Garnitura,

obstoječa iz: naslonjače, dveh velikih in štirih majhnih fontelov, elegantne mize in ene pručice, je

cenó na prodaj. — Več se izve pri gosp. Gracer-ju v Rudolfovem. [175]

V Bajnofu pri Novem mestu je [161—3]

izvrstno staro vino,

kakor tudi prav stara črnina ter dobro novo vino, v vsaki množini in prav po nizki ceni na prodaj.

Stanovanje,

se takoj odda v hiši št. 60. — Več se izve pri Frid. Schwarzu poleg pošte. [170—2]

Fina kuharica,

oziroma gospodinja, sprejme se takoj v gradu Jurjevo pri Metliki. Več pové graščinsko upraviteljstvo.

Najboljša vazelina in mazilo za vozove,

vsake količine, dobiva se po najnižji ceni pri trgovcu

Fr. Kastelicu starejšemu, v Novomestu,

[172—2]

(pri plavi krogli.)

Naznanjam uljudno, da sem se s svojo

odvetniško pisarno

preselil v hišo ranjcega zdravnika Dr. Böhm-a pod kapitelnom.

[177—1]

Dr. J. Schegula.

Priporočilo.

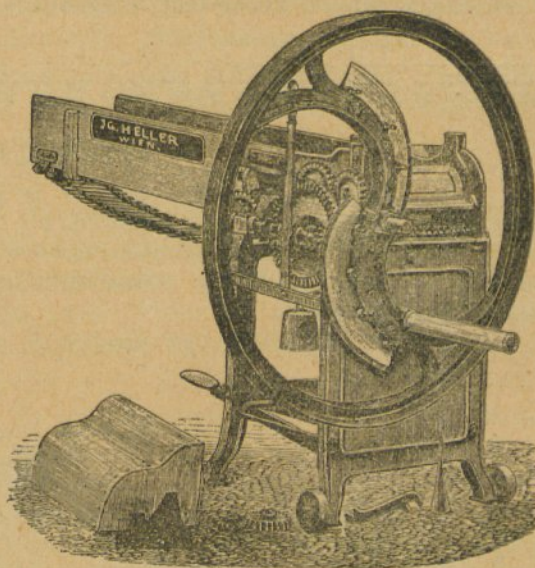
Podpisani se vljudno priporočam, slavnemu občinstvu, posebno pa visokočastiti duhovščini, za obilno naročnino ličnega in trpežnega obuvala po naj nižji ceni. — Franc Picelj, čevljarski mojster in starosta katoliške družbe rokodelskih pomočnikov h. št. 171 v Rudolfovem. [168—2]

Vsi stroji za kmetijstvo i vinorejo!

Vinske in sadne stiskalnice, Grozdni mlini in mlini za sadje, vse najnovejše sestave v razni velikosti.

Škropilnice za trte.

Mlatilnice, snažilnice in vitlje ali vlečki, robkalice za koruzo, sejalnice, plugi itd.



Automatične stiskalnice za zeleno klajo. Sušilnice za sadje in zelenjavo.

Rezilnice za krmo v veliki izbiri in izvrstni izpeljavi ponuja po najnižjih tovarniških cenah [162—3]

IG. HELLER, DUNAI, Praterstrasse 78.

Slovenske zapisnike in razjasnila na zahtevanje brezplačno in franko. — Prodajatelj dobé ugodne pogoje.

Zmožni zastopniki se iščejo in dobro plačajo.

Št. 6987.

Razpis!

Na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Novem mestu, — z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom —, izpranjenih je 6 deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1890/91, katero se prične 1. novembra 1890.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja lepega vedenja in so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in poduk v šoli, obleko si pa morajo sami preskrbovati.

V šolo sprejemajo se tudi:

1) Plačujoči učenci, kateri plačujejo po 33 do 50 kr. na dan za hrano in stanovanje, in pa 20 gld. šolnine na leto; in 2.) eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo le šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje se imajo

do 20. septembra 1890.

izročiti vodstvu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem mestu

Prošnjam priložiti je rojstni list, spričalo dovršene ljudske ali obiskovane srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župniško spričalo o lepem vedenju.

Prošjam za sprejem proti plačilu priložiti je reverz ali obvezno pismo starišev oziroma varuha, zaradi vzdrževanja učenca.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani,

dne 21. avgusta 1890.

169—2]

Šolske knjige

in vse šolske potrebščine prodaja

J. Krajec v Novem Mestu.

Kapelnik

za mestno in meščanske garde godbo v Rudolfovem na Kranjskem, se takoj sprejme z ugodnimi pogoji, kateri se zvedó pri poveljništvu meščanske garde v Rudolfovem na Kranjskem.

Učenec,

14—16 let star, nemškega in slovenskega jezika zmožen in ki ima posebno veselje za kupčijo, sprejme se v prodajalnico z mešanim blagom pri Janko Puhek-u u Črnomlju

[160—3]

V najem za več let ali na prodaj

iz proste roke se da

kréma v Vel. Laščah,

ležeča ob cesti nasproti c. kr. sodnije, z vsemi gospodarskimi poslopji, katera so v dobrem stanu. Za tem tudi več oralov gozda, njiv in košenine. — Natančnejše se izve pri posestnici

Uršuli Somrak,

v Velikih Laščah štev. 22.

[171—2]

Javna zahvala.

Meni podpisanemu pogorelo je poslopje, ki je bilo pri vzajemni zavarovalnici „KONKORDIJI“ zavarovano. „KONKORDIJA“ je po svojem glavnem zastopniku g. Ign. Valentinčič-u škodo takoj pregledala in mi odškodnino v mojo popolno zadovoljnost izplačala, za kar se omenjeni zavarovalnici najtopleje zahvaljujem ter jo vsacemu, kdor se zavarovati želi, iz lastne skušnje najtopleje priporočam.

V KOTU (pri Semiču) 8. avgusta 1890.

Ivan Kolar, župan,
poškodovanec.

Razglas!

P. n. občinstvu vljudno naznanjamo, da smo okrajno zastopništvo v Novem Mestu gospodu Edvardu Gracerju, vodji zemljišnih knjig v p., izročili ter ga pooblastili zavarovanja proti požaru za vzajemno zavarovalnico „KONKORDIJA“ v Reichenbergu (na Češkem) in zavarovanja na življenje za vzajemno zavarovalnico „AVSTRIJA“ na Dunaju sprejemati.

V LJUBLJANI, 1. septembra 1890.

Glavni zastop v Ljubljani vzajemnih zavarovalnic „KONKORDIJA“ in „AVSTRIJA“.
Ignacij Valentinčič.

Z ozirom na ta razglas naznanjam, da sem okrajni zastop „KONKORDIJE“ in „AVSTRIJE“ sprejel ter se p. n. občinstvu in posestnikom za obila naročila priporočam.

V NOVEM MESTU, dne 1. septembra 1890.

[173—1]

Edvard Gracer, okrajni zastopnik.